

Aan:
De informateur mevrouw Drs. M.I. Hamer
P/a 2e Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Datum: 20 mei 2021
Betreft: Verzoek om gesprek

Geachte mevrouw Hamer,

We feliciteren u met de opdracht die de Tweede Kamer u heeft gegeven. Als burgemeesters van de 4 grootste Nederlandse gemeenten voelen we ons uiteraard zeer betrokken bij het formatieproces. We hebben de afgelopen weken dan ook met veel belangstelling, maar soms ook met enige zorg aanschouwd. Belangstelling, omdat de uitkomsten van het formatieproces voor onze gemeenten grote gevolgen hebben. Zorg, omdat we net als de meerderheid van de Kamer zien dat de gevolgen van de coronacrisis om een snel antwoord vragen. Deze zorg klinkt ook door in uw opdracht, waarmee een versnelling in het formatieproces wordt gebracht.

De G4 zijn een belangrijke sociale en economische motor en daarom onmisbaar voor het herstel van heel Nederland. De komende jaren staan ook onze steden voor forse uitdagingen op het gebied van economie, arbeidsmarkt, woningbouw, kansengelijkheid, investeringscapaciteit, energietransitie en veiligheid voor iedereen. Onze agenda sluit daarmee naadloos aan bij de inhoudelijke gesprekken die nu in het kader van de formatie zullen worden gevoerd en waar een nieuw kabinet zich voor zal inzetten. We lichten deze uitdagingen en mogelijke aanpak in deze brief graag toe. In lijn met het eindverslag van uw voorganger en het debat in de Kamer, richten we ons daarbij primair op het herstel- en transitiebeleid. Wij stellen het op prijs om, in lijn met het advies van de Raad van State en de Raad voor het Openbaar Bestuur, als gemeenten en G4 net als in de vorige formatie te worden betrokken bij de gesprekken over een nieuw Regeerakkoord en in de uitvoering daarvan de komende jaren.

Transitie en herstel: samen investeren in woningbouw, bereikbaarheid, klimaat en energie

Het belangrijkste onderdeel van uw opdracht is om op korte termijn overeenstemming te zoeken voor herstel- en transitiebeleid dat niet los kan worden gezien van een aantal veel langer bestaande problemen in economie en samenleving. Wij zijn ervan overtuigd dat de G4 regio's een meer dan wezenlijke bijdrage kunnen leveren. Voor de coronacrisis werd een derde van het BBP in onze stedelijke regio's verdient. We zijn daarmee een belangrijke motor van het economisch herstel.

We willen graag samen met het Rijk de woningnood aanpakken en investeren in de OV-bereikbaarheid om daarmee het economisch herstel te versnellen. We stellen voor dat het Kabinet afspraken met medeoverheden maakt over het aantal te bouwen woningen, maar ook over de hiervoor benodigde investeringen, het flankerend mobiliteitsbeleid, de betaalbaarheid van te realiseren woningen en doelstellingen voor groepen met een specifieke woningbehoefte. We stellen ons voor dat het Rijk zorgt voor een forse, publieke investeringsimpuls gericht op wonen,

mobiliteit en groen. Daarmee wordt erkend dat duurzame bereikbaarheid een noodzakelijke voorwaarde is voor woningbouw, economische groei, verduurzaming en gezonde leefomgeving. De energietransitie – zowel in de gebouwde omgeving als voor lucht- en zeehavens – moet in het hart van het herstel- en transitiebeleid zitten om de afgesproken klimaatdoelen te realiseren. We steunen een daadkrachtige aanpak van de stikstofcrisis, ook omdat daarmee de ruimte ontstaat om een impuls te geven aan de woningbouw.

In het herstel- en transitiebeleid zullen we als één overheid rekenschap moeten geven van de doorwerking van de keuzes op andere terreinen. Tegelijk is het niet mogelijk alles vooraf uit te denken of uit te tekenen, omdat daarvoor de tijd ontbreekt. Een effectief herstel- en transitiebeleid zou zich moeten richten op woningbouw, bereikbaarheid, bestaanszekerheid, klimaat en energietransitie.

Voor zover wij de financiële ruimte en wettelijke mogelijkheden hebben zullen wij ons eigen herstelbeleid langs deze sporen invullen. Voor de G4 geldt – net als voor alle andere gemeenten – dat onze financiële positie door de structurele tekorten in het sociaal domein en door de coronacrisis verzwakt is. Ook voor ons is het elk jaar puzzelen om onze begrotingen meerjarig sluitend te krijgen. Voor een stevige en betekenisvolle impuls in onze stedelijke regio's – en in Nederland – zijn we óók als G4 aangewezen op de inzet van het Rijk en op realistische cofinancieringseisen.

Herstel van evenwicht: kansengelijkheid als uitgangspunt

Een grote uitdaging voor onze steden ligt in het bestrijden van kansengelijkheid. Niet alleen vanwege de intensiteit, maar ook door de omvang van de problematiek in onze steden: opgeteld leven in de G4 meer dan 110.000 mensen in de bijstand en in 2020 kwamen er door de coronacrisis bijna 30.000 werklozen bij. Er is sprake van toenemende en steeds hardnekkiger kansengelijkheid. Dit raakt vooral de kwetsbare inwoners. Ongelijke verdeling van kansen is een zichzelf versterkend proces en vermindert de (economische) veerkracht van Nederland. De feitelijke onderbouwing van de ernst, aard en omvang van dit probleem is terug te vinden in rapporten en analyses van o.a. SER, SCP en CPB. Overheidsingrijpen is hier gerechtvaardigd, noodzakelijk en feitelijk gezien een grondwettelijke opdracht. Als G4 willen we dat elke inwoner mee kan doen en dezelfde mogelijkheden heeft om zichzelf te ontwikkelen, want ongelijke kansen zijn gemiste kansen. Hier zal in de herstel- en transitiefase rekening mee moeten worden gehouden, maar dit zal ook daarna langdurig onze aandacht blijven vragen.

Doel van een nieuw kabinet zou moeten zijn om de toename van kansengelijkheid in de komende kabinetsperiode te keren. Als G4 zetten we hier binnen onze wettelijke mogelijkheden en beschikbare middelen al op in. De oorzaken van kansengelijkheid zijn echter structureel van aard en de aanpak hiervan vraagt om langdurig commitment en een andere, meer integrale aanpak vanuit het Rijk, onder meer op het gebied van onderwijs, gezondheid, werk & inkomen en wonen. De gebiedsgerichte aanpak van kwetsbare wijken (Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid) moet worden doorgezet en geïntensiveerd. Vanwege de – door corona versnelde – transities op de arbeidsmarkt vereisen de aanbevelingen van de commissie Borstlap een snelle invoering. De woningmarkt moet snel van het slot af, om ervoor te zorgen dat er ook voor verpleegkundigen, onderwijzers en politieagenten een betaalbare en bereikbare woning in onze stedelijke regio's te vinden blijft.

Het is onze overtuiging dat voor echte doorbraken op het thema kansengelijkheid een nieuwe, meerjarige interbestuurlijke aanpak moet worden ingericht. Het keren van de trend is een zaak van lange adem en vraagt meerjarig commitment van Rijk en gemeenten gezamenlijk, zo leert ook de ervaring met het Nationaal Programma Rotterdam Zuid.

Herstel van vertrouwen: werken aan goede verhoudingen

Onderdeel van uw opdracht is na te gaan welke afspraken bij voorrang moeten worden gemaakt voor het herstel van de democratische rechtsorde. Er is de afgelopen maanden in dit verband terecht veel gesproken over de *horizontale* machtenscheiding. We vinden het een goede zaak dat

dit onderdeel is van uw opdracht. We geven u als uitdrukkelijke suggestie mee hierin ook het onderhoud en herstel van de *verticale* machtenscheiding te betrekken. De interbestuurlijke en financiële verhoudingen tussen Rijk en medeoverheden staan helaas al geruime tijd onder druk.

Verder hechten we er zeer aan dat de adviezen over het verbeteren van de interbestuurlijke en financiële verhoudingen niet tussen wal en schip vallen. Nu duidelijk is dat het huidige, demissionaire kabinet hier geen vervolg meer aan kan geven, betekent dit dat een nieuw kabinet hierop positie moet bepalen. Dit mag niet afhangen van de inbreng van één van de onderhandelende partijen, maar moet onderdeel zijn van het herstel en in evenwicht brengen van de machtenscheidingen – en daarmee van de democratische rechtsorde. We voelen ons gesteund door het debat wat hierover zeer recent in de Eerste Kamer is gevoerd en de toezeggingen die daar door de minister van Binnenlandse Zaken zijn gedaan.

In dit verband onderstrepen we ook graag de constatering van de Raad van State in hun recente *voorlichting over interbestuurlijke verhoudingen* dat ondermijning, criminaliteit en vraagstukken in het zorg- en veiligheidsdomein veel van gemeenten vergen. Rijk en gemeenten zijn er samen bij gebaat als de complexiteit hiervan wordt onderkend, en gemeenten – ook door middel van adequate financiële ondersteuning en samenwerking met het Rijk – de ruimte krijgen zich op deze taken te richten. Dit beeld wordt door ons herkend en sluit aan bij onze inzet op de dossiers ondermijning, radicalisering, prostitutie, vreemdelingenbeleid en sociale veiligheid.

Tot slot

Wij wensen u veel wijsheid en succes bij het uitvoeren van uw opdracht en zeggen u daarbij graag onze steun toe. De uitdagingen waar we als Nederland voor staan zullen we als Rijk en gemeenten samen moeten oppakken. De mate waarin onze inwoners daarin merkbaar verbetering zien zal in grote mate worden bepaald door de wijze waarop we als Rijk en gemeenten met elkaar samenwerken. We kunnen ons geen stroeve samenwerking permitteren en gaan er daarom vanuit dat G4 en gemeenten net als 4 jaar geleden worden betrokken bij de kabinetsformatie.

Met vriendelijke groet,

De burgemeesters
Femke Halsema, gemeente Amsterdam
Ahmed Aboutaleb, gemeente Rotterdam
Sharon Dijksma, gemeente Utrecht

Namens dezen,

Jan van Zanen, burgemeester gemeente Den Haag